

Franciska Rosenkildes grundlovstale

Taler

Franciska Rosenkilde
Politisk leder for Alternativet

Dato

5. juni 2025

Sted

Borup Højskole

1 Kære alle,

Der er dage, hvor man mærker historiens vingesus mere end andre. Hvor
fortiden prikker os på skulderen og minder os om, hvem vi er – og hvad vi er
5 rundet af.

Grundlovsdag er sådan en dag.

Da Danmark fik sin første frie forfatning i 1849, gik det til på en anden måde,
10 end det gør i dag. For Grundloven blev ikke til i et eller andet Folketingsudvalg
– eller på baggrund af anbefalinger fra en fancy kommission nedsat af
regeringen.

Nej. Grundloven blev til som et resultat af almindelige menneskers mangeårige
15 kamp for frihed. Lige rettigheder. Og demokrati.

Derfor skal vi også huske, at grundloven er mere end et sæt paragraffer. Den er
en grundlæggende idé. En idé om, at hver eneste af os har værdi. Ikke i kraft af
rigdom, status eller privilegier – men i kraft at være til.
20

I dag hylder vi disse mænd og kvinders vedholdende kamp for frihed. Vi gør det
med ord. Vi gør det med fællessang – men vi gør det først og fremmest ved at
føre frihedskampen videre. Særligt når den er truet.

25 Derfor er Grundlovsdag ikke bare en rituel fejring af fortiden. Det er en arv. En
forpligtelse. Og et spejl, som vi bruger til at spørge os selv: Gør vi nok for at
værne om de værdier, vi har bygget vores samfund på?

30

De fleste af os oplever nok, at vi – i store træk – er frie og lige. Men historien er rig på eksempler der viser, at vi aldrig må tage friheden for givet. Og er man alligevel i tvivl, kan man bare kigge rundt om i verden.

35

Mange steder ulmer og knager det i fundamentet under selv nogle af de stærkeste demokratier. Tænk bare på USA.

40

Se, nu hvor jeg står her på Borups Højskole – så var det jo oplagt at citere lidt fra Højskolesangbogen. Men når jeg ser, hvad der sker i USA, er det en anden tekst, jeg kommer til at tænke på:

45

Det er The Minds of 99. Minds of 99, der synger, at: ”*Amerika er død / Idéen er død.*”. Og som fortsætter: ”*Man kan mærk’, det går amok, det’ virkelig et chok / Der er lyd’, som vi kender fra før, fra ’43*”.

50

Hvor er det bare spot on. Med Donald Trump som præsident er den amerikanske drøm – ide – om frihed og lige rettigheder i den grad udfordret. Måske død?

55

Vi ser nærmest dag for dag, hvordan han skruer op for sin værdikamp. Mod frihed og frisind. Mod feminisme og antiracisme. Mod universiteter og demokratiske institutioner. Mod mennesker – transpersoner, homoseksuelle – og kvinders ret til at bestemme over egen krop.

60

”*Man kan mærk’, det går amok, det’ virkelig et chok,*” som Niels Brandt synger. Det er ærlig talt skræmmende. Og selvom vi ikke oplever det samme her i Danmark 1:1, så mærker vi alligevel de små bølgeskvulp over Atlanten. At grænserne hele tiden rykker sig. Bid for bid.

65

Tænk på, hvordan regeringen nu vil tillade mere overvågning af alle danskere. Uanset om du er mistænkt for en forbrydelse eller ej.

Tænk på, hvordan statsministeren kalder til kamp mod konventionerne. Fordi menneskerettighederne åbenbart ikke skal gælde for alle.

Eller tænk på, hvordan Folketingets Præsidium nægter skoleelever at bruge deres ytringsfrihed til at diskutere krigen i Gaza til skolevalget. Fordi de voksne ikke

70 har tillid til, at de unge kan finde ud af at gøre det bedre og ordentligt.

På den måde understreger disse tre eksempler blot, at vi aldrig må tage vores arv, vores frihed, for givet – ligesom de understreger, at frihed er noget, der kræver handling. Vedligeholdelse. Og demokratisk forsvar.

75

Og apropos forsvar: Vi lever i en tid, hvor der oprustes. Men vi skal huske, at målet ikke er krig. Det er fred.

80

Så når der bruges milliarder på våben og kampfly, bør vi samtidig spørge os selv: Hvad ville der ske, hvis brugte bare en brøkdel af de penge på fredsindsatser, diplomati, demokrati og menneskerettigheder? Ligesom vi bør spørge os selv: Hvor længe kan vi som folk acceptere, at vores regering sender våbendele til et
85 land, der begår overgreb mod børn?

90

For mig er der ingen tvivl: Uanset hvem der står bag uhyrligheder og brud mod friheden og folkeretten, skal Danmark sige fra. Det er vi simpelthen nødt til. For ellers underminerer vi vores egne værdier og svigter vores demokratiske arv – den arv som er nedfældet i grundloven. Ideen om, at alle mennesker har ret til at leve, tro og mene, hvad de vil, så længe det ikke skader andre.

95

Selvom grundloven er en grundpille i vores samfund, er det vigtigt at huske, at den ikke er perfekt. Og den rummer heller ikke alle stemmer. Fx rummer den i dag ikke skovens, søens eller havets stemme.

100

Den idylliske natur, som Thøger Larsen hylder i "*Danmark, nu blunder den lyse nat*," kan ikke klage eller kræve sin ret til at være her. Men tænk hvis den kunne? Tænk hvis naturen – ligesom mennesker – kunne lægge sag an, når dens var truet? Så var Danmark måske ikke det land i Europa, hvor naturen er mest udpint, sådan som det er tilfældet i dag.

105

Mange lande anerkender faktisk naturens ret til at eksistere i deres forfatninger. Floder i New Zealand og Ecuador har rettigheder. Tyskland, Norge og Sverige har grønne bestemmelser i deres forfatninger – ligesom man har det i cirka 150

andre lande verden over.

110

Men i grundlovens 89 paragrafer nævnes natur, klima eller miljø ikke med ét eneste ord.

Står det til mig og Alternativet, skal det ændres. For Grundloven er ikke færdig.

115

Den skal løbende udvikles og udvides – og står det til os, skal den også sikre naturens frihed. Så politikere og virksomheder fremover skal tage hensyn til naturen, hvis de vil bygge nye fabrikker og motorveje.

120

Nå. Tiden løber. Derfor vil jeg runde af med at opfordre alle jer, unge mennesker, til at bruge dagen i dag på at overveje følgende spørgsmål:

Hvem mangler stadig frihed?

125

Hvilke stemmer bliver ikke hørt?

Hvilke rettigheder er under pres?

130

Disse spørgsmål er altid vigtige. Men særligt på Grundlovsdag.

Og lad os så i øvrigt slutte med håb. For der er håb. *I* – ungdommen – giver *mig* håb.

135

Når jeg ser på jer, ser jeg en generation, der rejser sig. Der siger fra. Der insisterer. Ikke bare på jeres egne rettigheder, men også på andres. Jeg ser en generation, der nægter at acceptere, at idéen er død.

Så lad os inspirere og lytte til hinanden. Og lad os gøre vores del for at passe på friheden, så vi kan give den videre til dem, der kommer efter os. Kan I have en god Grundlovsdag – og tak for ordet!

140

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

145

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Alternativet, Grundlovstale

150

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/franciska-rosenkildes-grundlovstale-2025>

155

160

165

170

175

180

185